

Baráthi Ottó

A területfejlesztés nem tabu, csak...

Akárhogy is vesszük, az elmúlt közel tíz év magyarországi eseményei azt mutatják - legalábbis a társadalmi és a gazdasági élet legfontosabb szféráiban -, hogy a korábbi szocialista (pártállami) modernizációs modelleket, vagy pontosabban az akkori korszerűsítési programokat, koncepciókat a rendszerváltás többségükben meghaladta: egyesek a feledés homályába merültek, mások meg újragondolásra, továbbfejlesztésre kerülnek. Szerintem ez előbbi a jobbik eset, annyiszor kiöntöttük már a fürdővízzel együtt a gyereket is. Szerencsére, nem így van ez a területfejlesztéssel és a hozzá kapcsolódó olyan szakterületekkel, mint a településpolitika, településfejlesztés, településrendezés stb.

A társadalmi élet e fontos területei - elsősorban a rendszerváltásnak köszönhetően, de a növekvő realizmus miatt is - jó ideje már nem csak a szakmai körök érdeklődésére tartanak számot. Az elmúlt években a legszélesebb közvélemény is fokozódó figyelemmel kísérte az egyes térségek (például a „gazdag” Észak-Dunántúl, illetve a „szegény” Kelet-Magyarország) helyzetének alakulását, a különböző régiók (a munkanélküliség sújtotta borsodi, szabolcsi térség stb.) sorsát, vagy egy-egy, valamilyen szempontból az érdeklődés homlokterébe került település (mint Szekszárd vagy Székesfehérvár) problémáját, de sorolhatnám a példákat vég nélkül.

Kérdések, kételyek A rendszerváltás után lassan önmagukra találó, öntudatukra ébredő önkormányzatoknak, és a helyét ugyan még nem igazán találó, de hangját már mind többször hallható civil társadalomnak is köszönhetően a lokális problémák - így a településsel kapcsolatos kérdések - mindinkább a helyi politizálás középpontjába kerülnek.

Mint többen szeretnének részt venni a településpolitika alakításában, lakóterületük fejlesztésében, rendezésében, beleszólni a helyi kérdések megoldásába, szóval saját sorsuk

Előzmény: dr. Bánlaky Pál vitaindítója, Palócföld, 1997/IV.

formálásába. Az egy más kérdés, hogy esetenként még nagyon is *latens* ez a szándék, különösen így van ez Nógrádban, ahol talán még az átlagosnál is halkabb a közösség hangja, persze nem elégedettebb, csak csendesebb a civil szféra, ami egyáltalán nem azt jelenti, hogy az e tájon élő embert nem érdeklik a lakóhelyével összefüggő kérdések, események.

Bizonyára mindezt is foglalkoztatja - meg hát, persze habitusából és eddigi munkásságából egyenesen következően - most ez a kérdés szélesebb kitekintésben is, a megye viszonylatában *Bánlaky Pált*, aki *Terület-/társég-/fejlesztés Nógrádban* című vitaindítójában (Palócföld, 1997. IV.) hozzászólásra invitál vagy inkább készlet. A szerző könnyed stílusban, szinte észrevétlenül vezeti be olvasóját mondanivalójának sűrűjébe. Valóságos „*captatio benevolentiae*” bravúros bevezetője, amellyel megnyeri magának az embert s kedvet csinál a téma tanulmányozásához, a vélemény-nyilvánításhoz. *Felvetései* problémáérzékenyek, kérdései jogosak és világosak, kételyei kétségbevonhatatlanok, „nyilvános okoskodásra”, együttgondolkodásra készítőek, az ember úgy érzi ki sem vonhatja magát.

Így éreztem jómagam is, mintegy megszólítva, nyilván nem elsősorban mint szakember, de mint Nógrád székhelyén, legnagyobb városában élő polgár, aki természetesen érdeklődést tanúsít szűkebb - és tágabb - lakókörnyezete történései iránt. Aki mint szuverén személy/iség/ kifejtí a témával kapcsolatos véleményét, vállalva akár a tévedését is, és akinek ráadásul még öröme is szolgál, hogy együttgondolkodhat a vitaindítóval és a várhatóan kibontakozó eszmecsereben résztvevőkkel, még ha nézeteik nem is lesznek esetleg mindenben azonosak.

A fenntartható településfejlesztés A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi törvény az alapfogalmak között definiálja többek között a területfejlesztés és a társég fogalmát, mindkettőt rendkívül leegyszerűsítve, leszűkítí értelemben használva. Nem így Bánlaky, aki röpiratában kiterjesztíen értelmezi a terület-/társég-/fejlesztés fogalmát és rendkívül plasztikusan és sokoldalúan közelíti, magyarázza is azt - nota bene! - mintegy „emészthetívé” teszi még a laikus számára is, és - komplexitása mellett - az igazi érdeme a definíciónak: a közfogyaszthatósága. Azt mondja többek között a szerző, hogy a társégfejlesztés egy „emberibb, élhetőbb világ teremtése magunknak, magunk körül”.

Nagyon tetszik nekem ez a gondolat is, mert ez már szerintem nem egyszerűen a településfejlesztésről szól, de többről: a fenntartható településfejlesztésről - legalábbis az én olvasatomban. Ezzel szeretnék röviden hozzájárulni a definíció további kiterjesztéséhez és értelmezéséhez. Tehát: magát a fenntartható fejlődést úgy kell tekintenünk, mint a társadalmi, gazdasági (technikai) kapcsolatok átalakításának folyamatát, olyan fejlődés megvalósítását, amely mellett a természeti és emberi környezet a jövő generációi számára megőrizhető. Mindez - többek között - felöleli a természeti erőforrások fenntartható használatát, a genetikai sokféleség megőrzését, az emberi egészség, biztonság védelmét, a polgár komfortérzetének, „jól-létének” /B. P./ megteremtését.

No, már most, ha én polgármester (közgyűlés, képviselőtestület stb.) lennék, csak a fenti szellemben hoznék döntést a települesemre, a településfejlesztésre, településrendezésre, meg bármi másra, és ebben az esetben máris megvalósítanám a fenntartható településfejlesztést. Mondok egy-két példát is: nem ott és úgy építenék járdát, hogy közben élőfákat kelljen kivágni és elpusztítani, nem úgy jelölném ki a személtlerakóhelyet, hogy fertőzze lakóhelyemet, de

terveznék több zöldterületet, rendben tartanám falumat-városomat, akár még több közterület-felügyelőt is alkalmaznék.

No, de nem sorolom tovább ezeket a triviális „ötleteimet”, ellenben elmondom - nem csak kritizálni tudom én a városvezetést -, hogy Salgótarján Megyei Jogú Város vezetése jó irányban halad a fenntartható településfejlesztés és településrendezés felé vezető úton. Külső szakértőkkel véleményeztetik, egyeztetik rendelet-tervezeteiket, bevonják a döntés-előkészítésbe mindazokat a szerveket, amelyek adott területen kompetensek lehetnek. Így volt ez - hogy példával is alátámasszam mondanivalómat utólag is - a városrendezési terv jóváhagyásáról, illetve a környezetvédelmi programról szóló rendelet-tervezetek esetében, amikor azokat véleményezésre megküldték - nyilván többek mellett - az OKO Salgó Környezetvédelmi Egyesületnek is. Bárha minden önkormányzat így tenne már a maga területén!

Törvény már van - koncepció készülóban Ha már belekotnyeleskedtem a területfejlesztésbe, úgy tisztességes, ha igyekszem tárgyilagos lenni és észreveszem azt is, ami jó, ami elismerésre méltó ezen a területen. Ez pedig nem más, mint maga a - korábban már hivatkozott - területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény, amely lassan két éve már, hogy hatályba lépett. Legnagyobb érdeme, hogy „vele” először került sor a magyar jogrendben a területfejlesztés és területrendezés egységes és legmagasabb szintű szabályozására, minthogy sem a hajdani kapitalista magyar gazdaság, sem az azt követő jó negyven éves tervgazdaság nem szült ilyen természetű (szabályzást) törvényt.

A törvény elengedhetetlenül szükséges volt már a korszerű döntéshozatali rendszer megteremtéséhez éppúgy, mint az Európai Unióhoz való csatlakozás feltételeként fennálló jogharmonizációhoz. A tervgazdaság időszakában a területfejlesztési döntések tabuként kezeltettek, ezt most a törvény feloldotta. Sok jót el lehetne még mondani a törvényről, pl. hogy felhívja a figyelmet az általam éppen előbb említett környezetgazdálkodás fontosságára, vagy arra, hogy meghatározza a problémafelmerülés lehetséges szintjeit (országos, regionális, megyei, kistérségi, települési) és az ehhez szükséges intézményrendszert, vagy hogy elrendeli a területfejlesztési tanácsok létrehozását és a területfejlesztési koncepciók kidolgozását.

No, hát ez utóbbival már van egy kis bajom: mindmáig nem készültek el, holott az országos koncepció első határideje régen lejárt.

Az egészben az a legszebb, hogy az országos koncepcióra épül a megyei, és mindezek alapján készülnének a rendezési tervek, no, hát, való igaz, Isten malmai lassan örölnek. (Ilyenkor egy kicsit mindig szomorú, meg bosszús is leszek: bezzeg, ha az állampolgár késik a TB és az APEH felé, rögtön megbüntetik. Az előbb említett határidőmulasztásokért kit büntetnek meg?)

A megyei területfejlesztési tanács - amely szerencsére időben megalakult, illetve a megyei közgyűlés már véleményezte az országos területfejlesztési koncepciót, állítólag nem tetszett nekik, mert az több szempontból is hátrányos helyzetbe hozza a megyét. (Lehet még hátrányosabba is hozni?) Azt mondják, hogy a tervezet mereven elkötelezi magát a régiók létrehozása mellett. S ami a legrosszabb, azt mondják - ez tényleg katasztrofális lenne - Nógrád megyét az észak-magyar régióhoz tervezik csatolni. Ha („és amennyiben”) ez igaz, akkor

bizony a hön áhitott Nyugat helyett méginkább Keletre kerülünk, egy önmagában is súlyos válsággal küzdő térség periferiájára. Mondhatom szép kilátások.

Szóval a területfejlesztés többé már nem tabu, törvény már van, csak a végrehajtás várat magára.

Bántó, bénító „vidékiség” Nem, nem az előzőekben megfogalmazott, „eljátszott” szerepünkre gondolok, bár lehet, hogy az is ide tartozik, ám amit most mondani szeretnék az más egy kicsit. A dolgozat szerzőjének kételye, hogy vajon a fejlesztési programokban érvényesült-e a komplexitás követelménye, a fejlesztések - ha egyáltalán voltak - kellően összehangoltak-e? stb. - jogosak és megalapozottak. Neki a benyomásai lehangolóak ez ügyben, nekem meg a tapasztalataim.

Csak egy példát mondok nevek és összegek nélkül, mert hogy úgy mondjam, pontosak az információim, de „belterjesek”. Szóval az elmúlt években több úgynevezett kistérségi gazdaságfejlesztési program is készült, pl. az alapítványoktól pályázatokon elnyert több milliós forintos „támogatások”-ból. A nyertesek, nevezzük őket rendszergazdáknak, a programkészítést alvállalkozóknak adták ki, mindegyik másnak, nyilván az érdekeltségi körükbe tartozóknak, amelyek közül több megyén kívüli is volt. A programkészítők tehát nem ismerték sem a megyét, sem a kistérséget, sem egymást. Miért keresték volna a másikat? Nem volt ez követelmény sem velük szemben, sem a pályázat nyerteseivel, tehát az előbbieket megbízóival szemben sem, ráadásul időben sem volt szinkronitás közöttük. A vállalkozók letették a programokat - amit becsülettel elkészítettek - az asztalra, felvették a nekik járó nem kis pénzeket és sok szerencsét kívántak. Arról nem szól a fáma, hogyan és mi valósult meg a programokból. (Jómagam pontosan tudom, de nem írom le.) Hát így megy a komplex térségfejlesztés - nem csak - Nógrádban, széles e honban.

Egyébiránt lehet, hogy akkor sem került volna sor az egyeztetésekre, ha ez előírás lett volna. Mintha valahogy nem lenne ez sikk ebben a megyében, valahogy nem szeretünk együttműködni. Már az előbbiekből is kiderült, hogy hiányzik a térségi szemlélet, bizony úgy, ahogy írja Bánlaky Pál: hiányzik ez a városok és a „vidékük”, a vonzáskörzetükbe tartozó falvak vezetőiből egyaránt. Igen, a „tisztességes summák” kevésbé hatékony felhasználásának egyik oka bizonyosan az együttműködési készség hiánya.

Közel húsz éven keresztül gyakran volt módom „megtapasztalni” és a gyakorlatban - különböző beosztásaimban - megélni, hogy a saját településre, a szűkebb környezet (no meg „sajátmaga”) érdekeire „figyelő” kisszerűség, a néha félelmetesen árulkodó féltékenység, a kíméletlenül irritáló irigység - amely kitapinthatóan jelen volt mondjuk egy-egy „tervtárgyaláson” - mennyire sajátja volt a korabeli városi és nagyközségi tisztségviselők egész habitusának és mentalitásának. (Természetesen senkit nem szeretnék utólag sem megbántani, hozzá is teszem: tisztelet a kivételnek.) Mindez számos esetben gátja volt a térségi szemléletnek, a térségben történő gondolkodásnak. Hogy ennek mi lehet az oka? Nem más, mint, amit éppen Bánlaky Pál tárt fel - empirikus kutatásai során - *A vidékség tünetei* című tanulmánykötetében (Békéscsaba, 1989.) s, amit ő a „vidékiség” magatartásmodelljének nevez. Átveszek tőle néhány gondolatot, mert tanulságos, mert idevág és mert remélem sokan magukra ismernek. Lényegére rövidítve az alábbiakról van szó.

Két alapmotívum létezik. Az egyik: kerülni a konfliktusokat, pontosan végrehajtani a főnök utasításait, nem kilógni a sorból. Az én olvasatomban: ez a „középszerűség”, vagy „kisszerűség”, a „ne szólj szám, nem fáj fejem” magatartás. „semmit nem kell csinálni, amit nem mondanak, abból nem lehet baj” típus. A másik: helyezkedni, kapcsolatokat keresni, azokat előnyökké változtatni. Azzal kell jóban lenni, aki „számít”. Az ezeken a motívumokon alapuló szemléletmód, mentalitás fő jellemzői a bezártság és a lezártág, a saját településre, érdekekre figyelő kisszerűség, s az ebből szükségképpen következő konzervativizmus és feltétlen tekintélytisztelet. Mindez a városban kialakult emberi társadalmi viszonyok, viszonyrendszerek abszolút, feltétlen elfogadását jelenti. (I.m.: 6.o.) Ugye milyen érdekes? Csoda-e, ha „vidéki”-nek titulálnak bennünket, csoda-e, ha képtelenek vagyunk a kreatív együttműködésre, csoda-e, ha nincs bennünk vállalkozókészség, kevés az új iránti fogékony-ság? Csoda az, hogy még így is vagyunk, még egyáltalán ilyen színvonalon is élünk. Talán meg kellene változtatni mentalitásunkat, szemlélet- és gondolkodásmódunkat. Mert ez a „vidékiség” beszűkít, visszahúz, mert ez az értékrend korszerűtlen és tarthatatlan.

Nyilvánosság és kontroll Az előzőekben már utaltam arra, hogy szegről-végről jelentős fejlesztési források (központi támogatások, pályázati pénzek, visszatérítendő támogatások és vissza nem térítendő „adományok”, különböző hitelek, egyéb források) állnak rendelkezésre a megyében (is) a szélesebb értelemben vett fejlesztési célokra. Így hall az ember - itt-ott, jártában keltében - arról, hogy ilyen meg olyan nagyságrendű összeget, igencsak „tisztességes summát” kaptak a városok meg különböző szervezetek, egyének a Környezet és Természetvédelmi Minisztériumtól, a megyei Területfejlesztési Tanácstól, a megyei Munkaügyi Tanácstól. Beszélnek az Országos Foglalkoztatási Alap (OFA) pályázatairól, PHARE programokról stb.

Röpködnek a milliók, az egyszerű polgár csak kapkodja a fejét, sokszor nem is akar hinni a fülének. Ettől már csak az zavaróbb számára, hogy semmit nem tud pontosan. Pedig azt is hallja, mert a sértettek panaszkodnak ám nyakra-főre, hogy egyes pénzek nem a legjobb helyre kerültek, nem oda ítélték, ahová kellett volna, nem annak, aki leginkább megfelelt a pályázati kiírásoknak. A vállalkozók szidják a Vállalkozásfejlesztési Központot, meg a Regionális Fejlesztési Kft-t (meg persze minden más szervezetet) akitől nem kaptak hitelt, meg egyéb támogatást. De morognak a Munkaügyi Központra is, mert az meg állítólag visszaköveteli tőlük - bírósági úton - a nyújtott kölcsönt, pedig ők - mármint a vállalkozók - mindent elkövettek a vállalkozás, beruházás stb. megvalósításáért, de hát ezt nem tudták, azt nem tudták, mert nem mondták nekik stb. - szóval értik...

Értik, kérdem én? Mert én, magam látok bizonyos problémákat a fentiekben csak hevenyészve összerakott tapasztalataim alapján. Ezt úgy tudnám összegezni, hogy ezen a területen is meglehetősen kesze-kusza a helyzet. Úgy tűnik, hiányzik a szükséges tájékoztatás, esetenként a kontroll és a nyilvánosság.

Olyanfajta tájékoztatásra gondolok, amelyből világosan kitűnik, hogy az egyes szervezetek milyen pénzeket, milyen alapon, milyen szempontok szerint ki/k/nek juttattak, milyen célra, milyen feltételek mellett? Nem sorolom tovább, tehát valami ilyesmi információra lenne szükség, leginkább azért, hogy tudja az állampolgár a döntések okait, hátterét. Hogy ne

pusmogjanak az emberek korrupcióról, hogy tudják, hogy a különböző szervezetek milyen kontroll mellett (alatt) dolgozzanak, mert így azt mondják, egyik-másik „pénzgyár” saját feje után, kénye-kedvére osztogat milliókat, jelöl és nevez ki új igazgatókat stb. Nem lenne érdemes elejét venni ezeknek a találgatásoknak? Hát, a területfejlesztés már nem tabu - hiszen ott a törvény, amely eligazít -, csak a megvalósításhoz vezető út van még tele ezernyi titokkal.

Merre Nógrád? A dolgozatban feltett kérdés talán soha nem volt annyira aktuális mint éppen mostanában, hiszen úgy tűnik az embernek, hogy Nógrád - ha már nem is csúszik visszafelé - egy helyben topog, mondják, a vezetők csak totojáznak, nem tudják mit tegyenek, kapkodnak, nincs határozott egységes fejlesztési koncepció, így nem lehet, persze, hogy nem tudunk elindulni felfelé. Jól látja a szociológus: a beruházások egyediek, nincs hova beilleszteni őket. (Én meg persze azt mondom: egyenlőre nem baj, legalább ezekből lenne több és hatékonyabb.) A már említett területfejlesztési koncepció késik, most már nem is csak a megyében, máshol is, persze, hiszen - mint szó volt róla - nincs még országos sem. (Ezért gondolom újra csak azt, hogy a koncepció elkészültéig bárcsak kinőne a földből néhány „kordinálatlan” nagyberuházás!)

Ha konkrétan kellene válaszolnom a „Merre Nógrád?” kérdésre, jómagam - ha vicces kedvemben lennék - azt mondanám, hogy Északra, Szlovákiába is masírozhatnánk - no félre ne értsék! -, de minek? Persze, semmi bajom szomszédainkkal, csak nem hiszem, hogy a megye határmenti helyzete lenne a megye „nagy lehetősége”, tudniillik ez a határ még mindig „az” a határ, szóval ez a határ még mindig északi határ és nem nyugati, bár ahogy magunkat, „vidékiségünket” ismerem, talán még ott - mondjuk Vas megye helyében - sem találnánk fel magunkat. Egyébként is emlékszem: a 70-es években volt már intenzív együttműködésünk a szomszédos szlovákiai megyékkel, a fiatalabbak el sem fogják hinni: munkaerő-kooperációs egyezmények keretében - krónikus munkaerőhiányunk kompenzálására - szlovák munkásokat „importáltunk”, ugyanakkor kisebb számban nógrádi szakmunkások dolgoztak a „kinti” építőiparban. Nos, belátható, valami hasonló munkaerő-kooperációban csak akkor lenne ráció, ha most munkaerőt tudnánk „exportálni”, s ezzel esetleg némiképp csökkenthetnénk a munkanélküliség gondjait. Aztán kísérletek történtek az időtájt a kishatármenti árucsereforgalomra is, ez azonban nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Más országokkal való kapcsolatok közül meg kell még említeni az NDK-Magyarország közötti - Munkaügyi Minisztérium által vezényelt - munkarökooperációt, amely hosszú időn keresztül eredményesen működött, sok ezer magyar fiatal, köztük sok száz nógrádi dolgozott az NDK-ban, tanult szakmát és nyelvet is. Ezzel együtt is azt gondolom, hogy ma már nem lehet „alapjában” az ilyen és hasonló kapcsolatokra „bázírozni”, pontosabban lehet, csak nem érdemes.

Forog az idegen Abban mindenki egyetért, hogy Nógrád turisztikai szempontból az átlagosnál is kedvezőbb adottságokkal rendelkezik: természeti-táji környezete, történelmi kultúrája, folklórja, védett természeti értékei, világöröksége, műemlékei, múzeumai és egyéb vonzó és színes látnivalói megannyi bizonyítéka annak, hogy Nógrád sok tekintetben predesztinált arra, hogy idegenforgalma az eddiginél jobban, nagyobb mértékben járuljon hozzá a megye egész gazdaságának fejlődéséhez. A dolog mégsem így áll, a hiba valahol máshol lehet.

Az köztudomású, hogy az idegenforgalomhoz szálláshelyekre, jó színvonalú ellátásra - gyorsbüfékre, panziókra, éttermekre stb. - is szükség van, amelyek többféle igényt is ki tudnak elégíteni. A megyében ugyan adottak a több napos itt tartózkodás feltételei, a nyugodt pihenés lehetőségei, ugyanakkor viszonylag alacsony a nálunk legmagasabb kategóriájú három csillagos szállodák részaránya. Erre persze azt is mondhatnánk, nincs is többre igény, mivel az utóbbi időkben drasztikusan csökkent a külföldi vendégek száma, a nyugati relációból érkezőké pedig elenyészően csekély, nincs túlkereslet a komfortosabb szálláshelyekre. Igenám, de azt viszont szem előtt kellene tartani, hogy a vendégforgalom 1995 óta lassan ismét fokozatosan növekszik, s várható az igényesség ezzel párhuzamos mérsékelt növekedése is. Összességében mégis az mondható, hogy a vendégfogadás feltételei szállásoldalról is biztosítottak.

Hát akkor, mit lehet még tenni? A Nógrád Tourist Kft. két éves tevékenysége már sejtet valamit, az ügyvezető igazgató szerint stabilizálták és megalapozták az idegenforgalmi piacot elfoglalt helyüket. Reméljük, hogy ez rövidesen a turizmus minden mutatójában kifejezésre jut. Valószínű, hogy további sziszifuszi munkára, mindenekelőtt eredményes marketing, propaganda és információs tevékenységre van szükség a turizmus fellendítéséhez. (Ebből a szempontból sokan baklövésnek tartják a pásztói iroda bezárását, mondván nem felszámolni, de fejleszteni kellett volna az ottani marketing munkák. Lehet benne valami.)

S természetesen kellenek jó programok. Az igaz, hogy a palócföldi kultúrát bemutató eseményekre - amit évről-évre rendszeresen megrendeznek - már nem nehéz közönséget csalogatni, de sok ilyen és hasonlóan vonzó programra - művészeti, kulturális, sport eseményre lenne szükség. Sokan keresik a nyugodt, kies környezetben lévő szálláshelyeket, ezért kellene sokkal nagyobb odafigyelés a falusi turizmus támogatására, felkarolására. És bizonyára sok minden más kellene még ahhoz, hogy az idegen ne csak forogjon itt a nógrádi tájakon, de jól is érezze magát és vissza is térjen.

Hogyan tovább Nógrád? Ez a kérdés legalább annyira jogos mint a többi, csak sokkal hűsbavágóbb. Sajnos még a jelenlegi helyzet megítélésében sem egységesek a vélemények, nemhogy a jövő irányába vezető út kijelölésében. Egyesek szerint a megye túl van a mélyponton és lassan megindul felfelé - remélhetőleg nekik van igazuk -, ezt tanúsítják a legfrissebb statisztikai adatok is. Az ipari és az építőipari teljesítmények 1997-ben - előzetes információk szerint - már erőteljesebben, érzékelhetően emelkednek. A mezőgazdaságban a növénytermesztés kedvező eredményeket produkál, az állattenyésztés még nem jutott túl a holtpontra, az állatállomány még mindig csökken. Remélhetően élénkül a beruházási tevékenység is, a lakásépítés pedig újra nekilendülni látszik. Ugyanakkor - és sok szakember ezt tragikusnak tartja a jövőt illetően is - kifejezetten aggasztó jó néhány önkormányzat és sok fontos intézmény gazdasági-pénzügyi helyzete és a jövőbeli kilátások sem rózsásak.

A jövőt, a kibontakozást legtöbben a vállalkozások élénkítésében látják, a pesszimisták rögtön kontrázzák ezt azzal, hogy a megye változatlanul nem vonzó a külföldi tőke számára, e nélkül pedig egyszerűen nem lehet dinamizálni a gazdaságot, hát ebben is van valami igazság. Mondják, számos intézmény, szervezet támogatja a megyében a vállalkozásokat, csak éppen az állam nem teremti meg azt a közzgazdasági feltételrendszert, amelyben a vállalkozások talpon tudnának maradni, és fejlődőképesek lehetnének.

A hogyan továbbot illetően egy valamiben azért már megegyezni látszanak a megye vezető szakemberei, hatalmi potentátjai, és Nógrád megyében ez is nagy dolog. Nevezetesen: abban egyetértenek, hogy az álmodozások kora lejárt, széleskörű összefogásra, a „vidékiség” levetkőzésére, piacképes ötletre és azok megvalósításáért való lobbizásra, mindenoldalú együttműködésre van szükség. Példamutató lehet e tekintetben Salgótarján polgármestere és a megyei kereskedelmi kamara elnöke között az elmúlt évben aláírt együttműködési megállapodás. Hasonló „szerződés” létezik a megyei közgyűlés és a megyei jogú város közgyűlése között, amelyet a közeljövőben fognak kiértékelni, remélhetően lesz mit érdemben megtárgyalni. Az egész megye gazdaságának fejlődésében meghatározó lehet az adottságokra és reális lehetőségekre alapozó, a megyék közötti kapcsolatokra is építő, a nemzetközi kooperáció előnyeit is figyelembevevő területfejlesztési koncepció, amely azonban még várát magára. Csak remélhetjük, hogy nem sokáig.

Cene gál István festménye